

Terugmeldingen 2008-1.

Gerrit Speek

Vrijwel altijd ingezonden door de betreffende ringer of melder, soms geselecteerd uit onze databank. Een fotokopie (of uw attendering via e-mail) van uw memorabele melding is altijd van harte welkom. Terugmeldingen van vogels met Nederlandse ringen en/of vogels gevonden in Nederland die om de één of andere reden bijzonder zijn. S.v.p. niet een vijf jaar oude Zilvermeeuw. Uw hulp voor deze rubriek wordt erg op prijs gesteld, omdat wij niet de gelegenheid hebben alle terugmeldingen stuk voor stuk te bezien.

Lepelaar, *Platalea leucorodia*, ringnr. Arnhem .8049205

Geringd als nestjong op 16 juni 2007 te Vlieland door O. Overdijk en L. Kelder. Werd begin augustus 2007 meerdere malen waargenomen langs de Friese IJsselmeerkust en verscheen op 13 september 2007 (89 dagen na ringen) op het Duitse Waddeneiland Norderney. Ongeveer een maand later (124 dagen na ringen) werd het dier gezien in het zuid Spaanse Cadiz (2040 kilometer van de ringplek) en 4 dagen later (op 22 oktober 2007) werd het dier door T. Lok afgelezen in de Banc d'Arguin in Mauritanië. Het dier was toen 124 dagen na ringen, 4136 kilometer verwijderd van de ringplek. Gelet op de leeftijd bij ringen, zal het dier dus ongeveer 4,5 of 5 maanden oud zijn geweest maar zeker jonger dan een half jaar, toen het werd afgelezen door T. Lok.

Tekst: O. Overdijk.

Lepelaar, *Platalea leucorodia*, ringnr. Arnhem .8048680

Geringd als nestjong op Schiermonnikoog op 22 mei 2007, werd meerdere keren in de broedkolonie afgelezen en half augustus in het Lauwersmeer. Op 21 oktober 2007 (152 dagen na ringen) werd het dier afgelezen in de delta van de Senegal rivier door O. Overdijk, toen 4566 kilometer van de ringplaats verwijderd. Ook dit dier was minder dan een half jaar oud en zonder aanwezigheid van een ouder op meerdere dagen achter elkaar in dat gebied waargenomen.

Tekst: O. Overdijk.

Wilde Eend, *Anas platyrhynchos*, ringnr. Arnhem .6147158
Waar in hemelsnaam ligt Kshentitsy?

Als de brievenbus klappert en de dagelijkse hoeveelheid reclamefolders op de vloer van de hal neerdaalt, licht het kooihondje zijn kop op, blaft een paar keer, en gaat vervolgens even aan het zaakje snuffelen. Als enige tijd later een van de kinderen thuis komt, de post opdraait en het met een frisbee-achtige zwaai naast mijn voeten op de salontafel gooit, valt mijn oog plotseling op een brief met een bekend logo. "Het Vogeltrekstation". Mijn hart gaat sneller kloppen, het zal toch niet waar

zijn? Ik buig voorover om de brief te pakken maar graai mis. Terwijl ik mijn voeten van het salontafeltje haal, graai ik nog een keer... weer mis! Als ik dan eindelijk de brief te pakken heb en openscheur kan ik mijn geluk niet op, een "terugmelding" razendsnel zoeken mijn ogen de brief af, 'Kshentitsy' waar in hemelsnaam ligt Kshentitsy? Wauw Rusland! Ik haal een keer diep adem en ga vervolgens *rustig* opnieuw lezen. Het betreft een Wilde Eend die ik op 25 november 2005 op Eendenkooi "Schipluiden" geringd heb, met ring-nummer: Arnhem .6147158. Tevens wordt vermeld dat het een

volwassen vrouwtje was. Wie de geringde eend gevonden heeft staat helaas niet vermeld, wel dat de gegevens afkomstig zijn van een

Russisch vogeltrekstation. De eend/ring is terug gevonden op 15 april 2007 in het plaatsje Kshentitsy in de provincie Novgorod o. in Rusland. Twee jaar later dus. Voor de wetenschappers die later met de gegevens gaan stoeien staat er nog extra bij vermeld: aantal dagen 506, richting 67 graden en afstand 1826 km. Als doods-oorzaak staat vermeld: geschoten. Dat kan ook bijna niet anders, want als een eend een natuurlijke dood sterft, dan verbergt hij zich en vind je hem niet. In tegenstelling tot kleine vogelsoorten die met mistnetten vaak levend worden teruggevangen, gebeurt dat zelfs met eenden in onze typisch Hollandse Eendenkooien, zelden. Dat het slecht gaat met een aantal eendensoorten is bekend, je hoort zelfs wel eens zeggen: *de eendentrek lijkt wel opgedroogd*, maar mede dankzij het bestaan van ringende Eendenkooien en die Russische jager weten we in ieder geval dat er toch nog over grote afstand migratie van de Wilde Eend plaats vind. Als even later mijn kooihondje naast me komt zitten denk ik: goed gedaan jochie.

Tekst Gerard van Winden, foto Rob Poot.

Waterral, *Rallus aquaticus*, ringnr. Brussel 3T.95650

Geringd als na 1^e kj te Bambrugge (Oost-Vlaanderen, België) op 19 oktober 2007. Gevangen en los als man, volgroeid op 20 oktober 2007 (!) bij Zandvoort door VRS AWDuinen. De afgelegde afstand is 165 kilometer en de verstreken tijd in 1 dag. Dat is opvallend: in de herfst en dan toch weer 165 kilometer naar het noorden vliegen.

Scholekster, *Haematopus ostralegus*, ringnr. Arnhem .5056121

Geringd als 3^e kj vogel op 16 mei 1973 op de Oosterkwelder van Schiermonnikoog. Op dezelfde plaats weer gevangen door S. Deuzeman en W. Fokker van St. Calidris op 14 oktober 2007. Met een leeftijd van ruim 37 jaar is dit de oudst bekende Scholekster van Schiermonnikoog. De aluminium ring, die boven het loopbeen was aangelegd, was nog in goede conditie! De oudst bekende Scholekster heeft een leeftijd van ruim 43 jaar met ringnummer Helgoland .5022926. Tekst: VRS Calidris.

Scholekster, *Haematopus ostralegus*, ringnr. Arnhem .5149074

Geringd als 1^e kj vogel op 8 augustus 1979 in de Paesense Polder in Friesland door P.M. Zegers. Op 9 november 2007 werd de vogels vers dood gevonden bij Ferwerd. De afgelegde afstand is 19 kilometers en de verstreken tijd is 10320 dagen. Ruim 28 jaar is respectabel (zie hierboven), maar voor een Scholekster niet echt bijzonder.

Kievit, *Vanellus vanellus*, ringnr. Arnhem .1327712

Geringd als nestjong op 19 juni 1997 te Hoek van de Band in Friesland door J.A. de Vries. Op 10 juni 2007 werd bij de broedende vogel door L.J. Kelder het ringnummer per telescoop afgelezen in Wieringen, Noord-Holland. Dat is niet heel erg oud voor een Kievit (in onze databank zitten vele tientallen kievit die ouder dan 15 jaar zijn geworden), maar het is opmerkelijk dat deze vogel zo trouw aan (West) Friesland gebleven is.

Grutto, *Limosa limosa*, ringnr. Arnhem .3288062

Geringd als pull op 10 mei 1979 bij Leeuwarden (Fr) door A. Beintema (Alterra). De vogel werd dood gevonden op 27 mei 2004 op de luchthaven van Leeuwarden. Weliswaar was onbekend hoe lang de vogel dood was, maar hij was nog wel herkenbaar als Grutto én naar het museum in Amsterdam gestuurd voor de collectie, dus de vogel kan nooit lang dood zijn geweest toen hij werd gevonden. De afgelegde afstand is 4 kilometer en de verstreken tijd is 9149 dagen. Dat is heel erg oud. Als je door de vingers wilt zien dat onbekend was hoelang de vogel dood was, is dit zelfs de alleroudste Grutto ooit met 25 jaar en 17 dagen.

Tureluur, *Tringa totanus*, ringnr. Arnhem .1374341

Geringd als na 1^e kj op 28 november 2002 in Mauretanië door het NIOZ (Texel). Met de telescoop werd bij Den Helder op 16 juni 2007 het ringnummer afgelezen door C.J. de Graaf. De afgelegde afstand is 4101 kilometer en de verstreken tijd is 1661 dagen. West-Europese tureluurs die overwinteren in Mauretanië is geen schokkend nieuws natuurlijk. Deze omgekeerde weg (geringd in Mauretanië, teruggemeld in Nederland) is niet zo gebruikelijk.

Tureluur, *Tringa totanus*, ringnr. Arnhem .383699

Geringd als na 1^e kj op 24 juli 2001 in Castricum door VRS Castricum. De kleurringen werden afgelezen op 04 juli 2007 te Reistarnes op IJsland. De afgelegde afstand is 1937 kilometer en de verstreken tijd is 2171 dagen. Dat is geen schokkend nieuws voor een Tureluur. Waarschijnlijk behoort deze vogel tot de IJslandse broedpopulatie (T.t.robusta) en heeft zijn overwinteringsgebied ergens aan de kusten van West-Europa.

Kokmeeuw, *Larus ridibundus*, ringnr. Brussel 2T.53715

Geringd op 10 november 1975 als 1^e kj te Woumen, West-Vlaanderen in België. Op 19 april 2002 werd op Griend door D. Lutterop de ring met een telescoop afgelezen. De vogel is dan (bijna) 27 jaar oud en dat is heel oud voor een Kokmeeuw. De oudste binnen het ringwerk van EURING is Helsinki S.049023, die werd 30 jaar en 7 maanden oud.

Kleine Mantelmeeuw, *Larus fuscus*, ringnr. Arnhem .5056121

Geringd als pull Kleine Mantelmeeuw op 7 juni 1998 op de Prinsenplaat bij Bergen op Zoom door R.-J. Buijs. Op 1 juli van datzelfde jaar ving Roland-Jan de vogel nog een keer terug en daarna werd er nooit meer wat vernomen. Totdat op 11 december 2007 deze terugmelding bij het VT binnen kwam:

"Op dag twee van mijn bezoek komt Boureima bij me zitten om dan eindelijk zijn beste jagersverhaal te vertellen. "Het moet zeker aan het eind van het jaar 1997 zijn geweest", zegt hij. Samen met zijn vader staat hij op een dag een beetje naar de lucht te staren als er plotseling een grote vogel, laag over hun huis vliegt. De vogel strijkt even verderop aan de oever van een meertje neer. Ik verwonder me over het feit dat Boureima die datum nog zo precies weet, maar hij is er absoluut zeker van. Uit het borstzakje van zijn knalblauwe boubou heeft hij inmiddels een klein geel papiertje getoverd. Het is het 'permit dechausseurs' en hij laat het trots aan me zien. Met veel moeite herken ik Boureima in een traditioneel roodbruin jagerstenuet op de pasfoto, dat met een roestig nietje aan het papiertje is vastgezet. "We pakten mijn vaders geweer

en slopen voorzichtig naar de rare vogel toe. Ik zag de vogel als eerst en mijn vader gaf mij het geweer. Samen laadden we het met kruit en twee kogels en ik ging op mijn buik liggen om beter te kunnen richten". Volgens Boureima was de vogel op slag dood, toen hij had aangelegd en de trekker resoluut overhaalde. Uit hetzelfde zakje waar zijn jagersvergunning zat haalt hij een opgedroogde vogelpoot als bewijs en ik begrijp meteen waarom hij deze bewuste dag nog zo goed weet na te vertellen. De vogel van Boureima was geringd en in mijn steenkolen Frans probeer ik meteen uit te leggen waarom biologen deze ringen aanbrengen en dat ze dan iets kunnen leren over de reis die vogels jaarlijks maken van Europa naar Afrika. Heel voorzichtig geeft hij me de poot en tot mijn stomme verbazing lees ik op de ring: Vogeltrekstation Arnhem-Holland 5.332.004. Voor hem is de poot met ring een soort teken of een heilig relikwie en ik stop maar met mijn biologieles. Nadat ik het nummer heb genoteerd bergt hij zijn vergunning en zijn pootje weer op in het borstzakje van zijn boubou..."

Boureima Tapily schoot de vogel (in december 2007 zegt hij) te Bandiagara te Mali. De Tapila familie is een traditionele jagersstam uit de Dogon regio in centraal Mali (Bandiagara).

Tekst Erhard van der Vries.

Bosuil, *Strix aluco*, ringnr. Arnhem .6115421

Geringd als pull op 23 april 2003 te Gammelke, Overijssel, door VRS Conings. Gemeld als verkeersslachtoffer, maar de vogel wordt wel weer vrij gelaten, op 04 mei 2007 te Bardowick, Duitsland. De afgelegde afstand is 260 kilometer en de verstreken tijd is 1472 dagen. Van 1911 t/m 2006 zijn er 14635 geringd in Nederland, dat zorgde voor 2774 terugmeldingen. Het overgrote deel daarvan (n=2676 96%) wordt teruggemeld binnen 25 kilometer van de ringplaats en slechts 15 stuks (0.5 %) wordt teruggemeld op een afstand van meer dan 100 kilometer. Deze vogel is de op twee na [resp. 301 (Frankrijk) en 406 kilometer (Duitsland)] verste ooit.

Merel, *Turdus merula*, ringnr. Copenhagen 8A.52522

Geringd als man na 2° kj op 27 maart 2006 op de Faroer. Gevangen en los als man na 1° kj door VRS Nebularia in Zeeland op 13 december 2006. De afgelegde afstand is 709 kilometer. Dit is niet de eerste die op Faroer (of de Shetlands) wordt geringd en in Nederland wordt teruggemeld. Het is wel heerlijk speculeren wat dit nu voor vogel is: broedvogel aldaar die in Nederland komt overwinteren, of een vogel die in maart 2006 op weg is naar zijn broedgebied in Scandinavië?

Zanglijster, *Turdus philomelos*, ringnr. Arnhem K.508236

Geringd op 12 oktober 1974 1° kj te Roptazijl door U. Rijpma. De terugmelding kwam op een briefkaart en is "een beetje opvallend": "Geachte heer, mevrouw. Tijdens mijn zoektocht naar kledingknopen voor mijn verzameling trof ik in een bus bijgaande ring aan. De kringloopwinkel staat aan de Vierhuisterweg 5 te Surhuisterveen". De herkomst van de bus met knopen was niet meer te achterhalen (grote bus, waarin meerdere ... verzameld waren). De vindplaats, datum en toestand van de vogel is dus ook niet meer te achterhalen. Toch wil ik de ring wel opsturen, wellicht voegt het iets toe aan uw administratie".

Koolmees, *Parus major*, ringnr. Arnhem V.219884

Geringd als vrouw volgroeid op 26 oktober 2005 in Assen door G. Smallenbroek. Gevangen en los door een ringer als vrouw 2° kj te Ottenby in Zweden op 28 maart 2006. De afgelegde afstand is 729 kilometer, de verstreken tijd is 153 dagen. Naast een enkeling uit Bulgarije, Tsjechië, een handvol uit Frankrijk, Spanje en Engeland, zijn er enkele tientallen uit Polen, Estland, Letland en Litouwen. Slechts één terugmelding hebben we uit Noorwegen en dit is de achtste uit Zweden. Kennelijk komen de koolmezen uit Scandinavië niet bij ons terecht en ook niet in Groot Brittannië als je in die trekAtlas kijkt.

Sijs, *Carduelis spinus*, ringnr. London T.305415

Geringd als man na 2° kj op 17 februari 2006 te Bray Wicklow in Ierland. Gevangen en los als man na 2° kj te Tegelen op 1 april 2006 door P.J.H. Maeghs. Kennelijk een overwinteraar die op de terugweg is naar zijn broedgebied, waar dat ook maar moge zijn. 5746 terugmeldingen zijn er in de databank van de Sijs, waarvan het grootste deel (n=3739) natuurlijk geringd én teruggemeld is in Nederland. Als we de uitwisseling met onze burens België en Duitsland even buiten beschouwing laten, dan blijven er nog 704 terugmeldingen over. Die zijn verdeeld over Denemarken (n=12), Frankrijk (n=6), Groot Brittannië en Ierland (n=188), Hongarije (n=1), Italië (n=36), Finland (n=29), Frankrijk (n=31), Estland (n=5), Kanaal Eilanden (n=1), Lithouwen (n=12), Letland (n=1), Malta (n=1), Marokko (n=2), Noorwegen (n=172), Oostenrijk (n=2), Polen (n=7), Portugal (n=6), Russische Federatie (n=53), Spanje (n=20), Tsjechië (n=10), Zweden (n=107) en Zwitserland (n=2). Daar is dus niet zo makkelijk een duidelijk patroon in te herkennen. Deze vogel is wel de allereerste die geringd werd in Ierland en teruggemeld werd in Nederland.

Geraadpleegde bronnen:

Baker K. 1997. *Warblers of Europe, Asia and North Africa*. Helm Identification Guides, Londen. ISBN 0-7136-3971-7.

Van den Berg A.B. & C.A.W. Bosman 2001. *Zeldzame vogels van Nederland*. Tweede, herziene druk. GMB Uitgeverij, Haarlem. ISBN 90-74345-13-1.

Buys R.-J. & D.L. Thomson 2001. *Van 1911 tot en met 2000: een overzicht van geringde en teruggemelde vogels in Nederland*. Op Het Vinkentouw 95:2-88.

Cramp S. (red.) 1992. *Handbook of the birds of Europe, the Middle East and North Africa. The Birds of the western palearctic. Volume VI Warblers*. Oxford New York, Oxford University Press. ISBN 0-19-857509-2.

Franssen T. & Pettersson J. 2001. *Swedish Bird Ringing Atlas. Volume 1. Divers-Raptors*. Naturhistoriska Riksmuseet & Sveriges Ornitologiska Förening, Stockholm. ISBN: 91-86510-50-9.

Jonsson L. (1995). *Vogels van Europa, Noord-Afrika en het Midden-Oosten*. Tirion, Baarn. ISBN 90-5210-187-6.

Shirihai H. ... (et al.) 1999. *Sylvia Warblers. Identification, taxonomy and phylogeny of the genus Sylvia*. Helm Identification Guides, Londen. ISBN 0-7136-3984-9.

Speek B.J. & Speek G. 1984. *Thieme's VogeltrekAtlas*. Thieme, Zutphen. ISBN 90-03-98125-6.

Speek G. 2001. *Ringverslag van het Vogeltrekstation 2001 (nr.86)*. Op Het Vinkentouw nr.97: 8-32.

Staav R. 1998. *Longevity list of birds ringed in Europe*. Euring Newsletter 2: 9-18.

Svensson L. ... (et al.) 2000. *ANWB Vogelgids van Europa*. ANWB, Den Haag. ISBN: 90-18-01212-2.

Wernham C. & Toms M. & Marchant J. & Clark & Siriwardena G. & Baillie S. (eds) 2002. *The Migration Atlas. Movements of the Birds of Britain and Ireland*. Poyser, London. ISBN 0-7136-6514-9